

Naturskyddsföreningen Huddinge

YTTRANDE

2024-03-24

Till
Huddinge kommun
Plansektionen
Kommunalvägen 28
141 85 HUDDINGE

Ert dnr KS-2017/2252

plan@huddinge.se

Planprogram för Björnkulla i Flemingsberg

Naturskyddsföreningen Huddinge har lämnats tillfälle att lämna synpunkter på ovan nämnt förslag.

Våra utgångspunkter

Naturskyddsföreningens strävan i alla sammanhang är att slå vakt om vår natur och vår miljö. Vi arbetar långsiktigt med grund i vetenskap och fakta mot alla former av natur- och miljöförstöring samt mot negativ påverkan på vårt klimat.

Förslaget

Planprogrammet ska utreda möjligheterna att utveckla Björnkulla med nya bostäder, service, förskola, skola och verksamheter. Eftersom området gränsar till Botkyrka utreds också möjligheten för verksamheter i anslutning till den befintliga Hantverksbyn i Botkyrka kommun.

Projektet innebär även utbyggnad av infrastruktur inom hela programområdet. Kopplingen till Botkyrka och till Flemingsbergsskogens naturreservat är viktiga frågor i arbetet med planprogrammet.

Remissmaterialet är omfattande. Vi har valt att nedan citera de avsnitt, som innehåller de egenskaper hos förslaget som vi i första hand vill bevaka.

Ur BJÖRNKULLA VISION OCH STRATEGIER 2018-06-14

(Sid 4) *Björnkulla idag*

Området ligger i Flemingsbergs södra del och gränsar till Botkyrka kommun i väster, till Flemingsbergsskogen i söder och Visättra i öster. I norr begränsas området av järnvägen och Huddingevägen. Området är kuperat och utgörs till större delen av skog. Den befintliga bebyggelsen består av en gammal institutionsmiljö med ett parkområde och byggnader som idag inrymmer bland annat skola, äldreboende och studentbostäder. Ett kolonilottsområde finns i områdets nordöstra hörn och i norr närmast Flemingsbergs centrum ligger det karaktärsfulla vattentornet på en höjd. Marken ägs av Huddinge kommun och Hugebostäder.

(Sid 10). BJÖRNKULLA: MELLAN SKOGEN OCH VÄRLDEN

Flemingsbergs utveckling som regional stadskärna med ett stort antal nya bostäder, fler arbetsplatser och en växande campusmiljö för vård, forskning och utbildning innebär att Björnkullas läge i regionen kommer att stärkas.

(Sid 16) TILLGÄNGLIG NATUR SOM FORTSATT ÄR TILL FÖR ALLA

Tydliga, tillgängliga entréer till naturen, kopplade till målpunkter såsom centrum, informationscenter, park, skola med mera ska finnas. Entréerna ska rikta sig till hela Flemingsbergs befolkning. Området ska struktureras så att det finns flera genomgående vyer och stråk som leder vidare ut i naturen. För att undvika privatisering av utemiljön vid skogsranden ska markbostäder med egen trädgård inte lokaliseras närmast naturreservatet - bebyggelsestrukturen kan i dessa lägen istället gärna få vara högre men uppbruten/glesare än exempelvis utmed Storgatan och i centumpunkten. Glesare struktur mot reservatet skapar utblickar och öppenhet mot naturen. Starka naturvärden ska tas hänsyn till, lyftas fram och belysas på ett pedagogiskt sätt för att informera och tillgängliggöra. Alla bostäder ska ha högst 800 m till vild natur.

(Sid 17) SKAPAD GRÖNSKA INNE I - VILD NATUR RUNTOMKRING

Bebyggelsen ska anpassas till topografin i största möjliga mån, förutsatt att tillgängliga kopplingar kan skapas. Värdefull, gammal skog ska bevaras och samnyttjas som spridningsstråk och närnatur. Intima parkmiljöer/gröna rum för grannskap och avskildhet ska skapas bland bebyggelsen. Skapad natur och ekologiska samband (dagvattenhantering, odling, ekosystemtjänster) ska planeras med upplevelsevärden i fokus (= parkfokus före teknikfokus). Alla bostäder ska ha högst 500 m till grön mötesplats/stadsdelspark

Ur Planprogram

(Sid 2) Visionen är att Björnkulla ska vara en unik stadsdel i ett dynamiskt och växande Flemingsberg som bidrar till och kompletterar den utveckling som sker i stadskärnan. De höga kvaliteter som finns i området med lugn och natur tas tillvara och den nya stadsdelen ska fortsatt vara ett grönskande område för många där skogen finns inpå knuten.

Miljöbedömning

En strategisk miljöbedömning, enligt 6 kap 3§ MB och 4 kap 34§ PBL har upprättats parallellt med programarbetet och en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) har tagits fram.

Planprogrammet bedöms kunna ha negativa konsekvenser som kan innebära betydande miljöpåverkan för:

- Kulturmiljö
- Rekreation
- Naturmiljö
- Vattenmiljö - dagvattenhantering och MKN för ytvatten
- Klimatanpassning
- Buller
- Klimatpåverkan
- Kumulativa effekter för naturmiljö, vattenmiljö samt påverkan från buller på rekreationsområden.

(Sid 9) *Bebyggelse och landskapsbild*

Björnkulla är idag ett naturskönt parklandskap som utgörs av delvis förädlad och delvis orörd naturmark. Topografin varierar med små bergsknallar, gräsbevuxna fält, många olika typer av träd som planterats under lång period och en liten damm av en uppdämd bäck som utgör entrén till området. De topografiska förutsättningarna som växtligheten och den kuperade terrängen har fått ligga till grund för utformning av såväl vägnät, park och bebyggelse.

(Sid 11) *Mark, natur och vatten*

I skogarna runt Björnkulla går det att se spår av tidigare markanvändning, främst i form av strukturer och arter som vittnar om bete. Platser där det idag står kvar enbuskar och gammal tall och gran visar på att det tidigare varit ett mer öppet landskap. Området är ett utpräglat utmarksområde med spår av både småskaligt småbruk och mer modernt, storskaligt skogsbruk.

Naturmarken i och omkring Björnkulla har pekats ut som en viktig struktur för biologisk mångfald i Ekosystemanalysen (Ekologigruppen 2018) som genomförts i arbetet med utvecklingsplanen för Flemingsberg. Programområdets skog och det angränsande naturreservatet Flemingsbergsskogen är en del av den regionala grönstrukturens värdekärna (Hanvedenkilen). Området har i kommunens spridningsanalys (Ekologigruppen, 2018) visat sig vara ett viktigt ekologiskt samband för äldre barrskog och utgör en del i en spridningskorridor mellan Flemingsbergsskogen, Lovisebergsskogen och skogsområdena omkring Gömmaren. Området fungerar även som primärt spridningssamband för groddjur. De östra delarna av området har identifierats som viktiga ekologiska samband för ädellövskog samt livsmiljöer för vildbin (koloniområdet). Björnkulla ligger i anslutning till Hanvedenkilen vilken utgör en av Stockholmsregionens gröna kilar.

Intilliggande naturreservat Flemingsbergsskogen är ett av de artrikaste skogsområdena på hela Södertörn och totalt har över 90 rödlistade arter påträffats i området, vilket är mycket även i ett riksperspektiv. Antalet signalarter är mycket stort. Några orsaker till områdets artrikedom är att tämligen få avverkningar har gjorts och stora delar har naturskogskvaliteter, området är stort och sammanhängande, området innehåller en mängd olika livsmiljöer, sumpskogar är rikligt förekommande. Flemingsbergsskogens strukturer och sammansättning återfinns även på Björnkullas skogsmark.

Skogen inom planområdet varierar från gammal barrskog med hög andel fallna träd, glesa solbelysta lövsskogsdungar, blandskogsområden, till yngre produktionsskog. Det återfinns naturliga vattendrag, anlagda diken, sumpskog, svämytor och våtmarker samt öppen gräsmark. Det återfinns även kulturväxter från när området hävdades som odlingslandskap. Området är delvis mycket kuperat varför tillgängligheten är begränsad i delar av skogen. De mer tillgängliga delarna har välanvända stigar och anlagda leder i naturreservatet.

(Sid 12) *Naturvärden*

Hösten 2017 genomfördes en naturvärdesinventering (Ekologigruppen 2020-02-11) av programområdet. Den konstaterar att stora delar av programområdet består av gammal skog, varav flera områden med höga till mycket höga naturvärden, i vissa fall av nationellt och internationellt intresse kopplat till de arter som återfinns här. Ytterligare en naturvärdesinventering genomfördes därför i maj 2018 med större detaljeringsgrad för att identifiera ytterligare värdekärnor. Flera av de besökta områdena bedömdes då ha förutsättningar att hysa marksvamp. Eftersom marksvamp främst inventeras på sensommar och höst klassades enstaka områden med preliminär bedömning. Sommaren och hösten 2021 var ett mycket bra år för marksvampar och flera fynd av hotade och ovanliga marksvampar gjordes då inom programområdet för Björnkulla (Artportalen 2021).

Av de identifierade naturvärdesobjekten inom programområdet Björnkulla har 16 objekt bedömts hysa högt värde (klass 2), 13 objekt påtagligt värde (klass 3) och 16 objekt visst naturvärde (klass 4). Ytterligare åtta objekt med lågt naturvärde identifierades. Inom utredningsområdet förekommer ett stort antal skyddsvärda och särskilt skyddsvärda träd, men ingen riktad trädinventering har genomförts i området. Objekten med högt naturvärde (naturvärdesklass 2) utgörs främst av hållmarkstallskogar med riklig förekomst av äldre tallar, samt granskogsmiljöer med stort inslag av död ved. I dessa objekt förekommer strukturer viktiga för biologisk mångfald allmänt. Dessutom förekommer rödlistade arter knutna till gamla skogsmiljöer, gamla träd och död ved i och kring dessa objekt.

Av de totalt 109 påträffade naturvårdsarterna från utredningsområdet (både från inventeringar 2017 och 2018, samt från Artportalen, sökning 2000–2021) var 19 arter skyddade enligt olika paragrafer i artskyddsförordningen. 29 arter var rödlistade: 22 av dessa tillhör hotkategorin nära hotade arter (NT), fyra arter till kategorin sårbara arter (VU) och tre arter till hotkategori starkt hotade (EN).

(Sid 17) *Områdesskydd*

Flemingsbergsskogen är ett utpekat naturreservat. Här finns ett av Stockholms läns största väglösa skogsområde och inom skogen finns så kallade tysta områden.

(Sid 26) *Bebyggelseutveckling*

I området finns höga naturvärden och kvarteren har placerats med ambitionen att anpassa till naturvärden och området har koncentrerats till de östra delarna av Björnkulla för att spara ett bredare grönt stråk centralt och söder om området.

Verksamheter

Inom arbetet med programmet har en väganslutning åt väster, genom skogen i Björnkulla, förkastats då det från utredningarna framkommit att området mellan framtida bostäder och verksamheter hyser väldigt höga naturvärden som är artskyddade och rödlistade. En gång- och cykelkoppling vid dagens stig i söder gör att verksamhetsområdet kan anslutas österut men huvudstråken riktas mot Botkyrka kommun.

(Sid 31) *Entréer till naturreservatet*

Bakom torget vid koloniområdet skapas en ny tydlig entré till naturreservatet. Platsen är en viktig nod där flera stora stråk möts. Från Flemingsbergs södra stationsentré skapas här en enkel väg in i naturreservatet via Björnkullavägen och vidare över torget. Från Visättra IP och Visättra ängar planeras en förbättrad gång- och cykelkoppling som passerar här och går vidare in i Björnkullaområdet. Vid entréplatsen finns information om naturreservatet samt ett planerat utegym.

I centrala Björnkulla flyttas den befintliga entréplatsen längre upp mot Södertörns friskola och binder samman det gröntstråk som kommer från stadsdelsparken. Tillsammans med det öst-västliga gång- och cykelstråket mellan Visättra och Tullinge ger den en bra väg in till Flemingsbergsskogens västliga vandringsleder och motionsspår.

(Sid 39) *Naturmark och skyddsvärda arter*

Konsekvenserna för naturmiljö och biologisk mångfald bedöms vara små till märkbara. I programförslaget tas cirka 20 hektar naturmark i anspråk varav 2 hektar hyser höga naturvärden (klass 2) och drygt 7 hektar har påtagliga naturvärden (klass 3). Den sammantagna bedömningen är att förslaget medför små negativa konsekvenser för ekologiska spridningssamband. Viss negativ påverkan kan ske på spridningssamband för barrskoglevande arter och liten negativ påverkan kan uppstå på groddjurens lokala spridningsför utsättningar. Ingen påverkan sker på den regionala gröstrukturen.

Vissa områden med förekomst av naturvårdsarter påverkas eller tas i anspråk av den föreslagna bebyggelsen, men de flesta delområden med höga naturvärden sparas och kan sannolikt bibehålla sin funktion som livsmiljöer. Detta, i kombination med att tyngdpunkten för många arter sannolikt finns i skogarna söder om programområdet i Flemingsbergsskogens naturreservat, gör att påverkan blir begränsad. Därför bedöms programförslaget medföra små negativa konsekvenser för skyddade arter och naturvårdsarter.

Ekologisk kompensation och skyddsåtgärder kommer att tas fram för att reducera förlusten av naturvärden. Det kan t.ex. handla om utplacering av nedtagna träd som faunadepåer, förbättra grodmiljöer samt återskapa och/eller förstärka sumpskogsmiljöer.

(Sid 42) *Hållbarhet*

Björnkullas planprogram har genomgående haft höga ambitioner inom hållbarhetsområdet. Hållbarhetsfrågorna har fått stort utrymme i framtagandet av planhandlingarna och varit extra viktiga att hantera respektfullt i detta område.

Detta till trots är det viktigt att vara tydlig med att ett genomförande av planprogrammets intentioner kommer medföra vissa konsekvenser, varav somliga negativa, för programområdet. De största utmaningarna har varit att hantera faktumet att en stor del av området i dagsläget är oexploaterad. Viss del av den oexploaterade skogsmarken är även områden som har ekologiska funktioner som är särskilt känsliga för störningar och ingrepp (ESKO-område) och angränsande till programområdet ligger

Flemingsbergsskogens naturreservat. Den befintliga strukturen inom området har ett kulturhistoriskt värde.

Ur Miljökonsekvensbeskrivning

(Sid 4) I programområdet förekommer arter som är skyddade enligt artskyddsförordningen. Bedömningen är att skyddsåtgärder behöver vidtas för groddjur för att de inte ska påverkas så att förbuden i artskyddsförordningen utlöses. I området finns också skyddade fåglar och fladdermöss, eventuellt kan det krävas enklare skyddsåtgärder även för dessa men eventuell påverkan behöver utredas närmre.

Planen bedöms som förenlig med miljöbalkens bestämmelser eftersom en stadsbebyggelse uppförs i ett kollektivtrafiknära läge.

(Sid 39) Programområdet angränsar i söder till Flemingsbergsskogens naturreservat. Den föreslagna utvecklingen står inte i strid med reservatsföreskrifterna.

Förslag till åtgärder

- För att delvis kunna kompensera bortfall av höga naturvärden bör naturreservatet utökas genom att flytta reservatsgränsen norrut.
- Fågel- och fladdermusinventeringar behöver genomföras.
- Klargör vilka träd som är särskilt skyddsvärda och skyddsvärda (ur ekologisk synpunkt) och vilka av dessa som påverkas eller inte, samt hur anpassningar kan göras till värdefulla träd.
- Ge värdefulla träd skydd i kommande detaljplaner.
- Generellt bör områden som sparas stärkas upp på olika vis för att öka ekologiska värden, till exempel genom att död ved placeras ut.

Våra synpunkter

Den detaljerade citeringen visar ett ambitiöst förhållningssätt till konsekvenserna för den befintliga miljön. Utöver miljökonsekvensbeskrivningen har ett antal inventeringar och analyser genomförts, t ex barnkonsekvensanalys, dagvatten- och skyfallsutredning, groddjursinventering, naturvärdesinventering och trädinventering. Flera förändringar i den ursprungliga planen har redan gjorts för att spara befintlig natur. Miljökonsekvensbeskrivningen innehåller många konkreta beskrivningar och förslag, som sammanfattningsvis framgår ovan.

Naturskyddsföreningen har i nuläget inget ytterligare att tillägga men vill framöver följa det fortsatta arbetet med planeringen av Björnkulla. Vi tillstyrker starkt att befintlig gräns för Flemingsbergsskogens naturreservat flyttas norrut. Även remissmaterialets övriga förslag måste genomföras på bästa sätt med fortsatt höga ambitioner, så att de får maximal och avsedd effekt.

Med dessa förutsättningar accepterar Naturskyddsföreningen Huddinge att föreslaget planprogram läggs till grund för fortsatt utveckling av Björnkulla.

/Styrelsen
Naturskyddsföreningen Huddinge